

Notat

Notat til Folketingets Europaudvalg og Uddannelses- og Forskningsudvalget om afgivelse af skriftligt indlæg i EU-Domstolens præjudicielle sag C-638/20, MCM

1. Indledning

Et nævn i Sverige, Överklagandenämnden för studiestöd (klagenævnet), har anmodet EU-Domstolen om at besvare et præjudicielt spørgsmål om uddannelsesstøtte til uddannelse i udlandet. Spørgsmålet er som følger:

”Kan en medlemsstat (hjemlandet) i forhold til en tilbagevendt vandrende arbejdstagers barn – uden herved at tilsidesætte artikel 45 TEUF og artikel 7, stk. 2, i forordning [nr.] 492/2011 – med henvisning til hjemlandets fiskale interesser gøre bevillingen af uddannelsesstøtte til uddannelse i udlandet i den anden EU-medlemsstat, hvor barnets forælder tidligere arbejdede (værtslandet), betinget af, at barnet har tilknytning til hjemlandet i en situation, hvor

- (i) barnets forælder efter sin tilbagevenden fra værtslandet har boet og arbejdet i hjemlandet i mindst otte år, [org. s. 8]*
- (ii) barnet ikke har ledsaget sin forælder til hjemlandet, men siden fødslen har boet i værtsstaten, og*
- (iii) hjemlandet stiller de samme krav om tilknytning til andre statsborgere i hjemlandet, som ikke opfylder bopælskravet, og som ansøger om uddannelsesstøtte til uddannelse i udlandet i et andet EU-land?”*

2. Sagens faktiske omstændigheder

Spørgsmålet er stillet i en klagesag, hvor MCM (klager), der er svensk statsborger og studerende med bopæl i Spanien, har påklaget en afgørelse om afslag på uddannelsesstøtte til videregående uddannelse i udlandet truffet af Centrala studiestödsnämnden (det centrale nævn for uddannelsesstøtte (CSN))

Klagers far, der ligeledes er svensk statsborger, har siden 2011 boet og arbejdet i Sverige, men har forinden været beskæftiget som vandrende arbejdstager i Spanien i ca. 20 år. Klager har siden sin fødsel været bosat i Spanien. Klager fulgte ikke med sin far til Sverige i 2011, men forblev i Spanien og indgav i marts 2020 en ansøgning om tildeling af svensk uddannelsesstøtte til videregående uddannelse i Spanien, der blev påbegyndt i januar 2020.

CSN gav afslag på ansøgningen om uddannelsesstøtte med henvisning til de svenske regler, hvorefter der gives uddannelsesstøtte til uddannelse i udlandet til studerende, der enten er bosat i Sverige eller som opfylder alternative krav om tilknytning til/integration i samfundet, som gælder for personer, der ikke opfylder bopælskravet, og som ansøger om uddannelsesstøtte til uddannelse i en anden medlemsstat.

Derudover anførte CSN, at klager ikke kunne udlede nogen ret til uddannelsesstøtte af den omstændighed, at hans far tidligere havde gjort brug af sin ret til fri bevægelighed som arbejdstager i Spanien, idet faderen ikke længere kunne betragtes som vandrende arbejdstager, eftersom han siden 2011 havde boet og arbejdet i Sverige.

8. april 2021

Uddannelses- og
Forskningsministeriet
Jura

Børsgade 4
Postboks 2135
1015 København K
Tel. 3392 9700

www.ufm.dk

CVR-nr. 1680 5408

Klager har i sagen gjort gældende, at han skal betragtes som integreret i det svenske samfund, og at hans far fortsat skal anses for at have en forbindelse til Spanien.

I sin udtalelse til klagenævnet fastholder CSN sin afgørelse, men anfører dog samtidig, at afslaget kan anses for en hindring for faderens frie bevægelighed, eftersom kendskabet til en sådan omstændighed kunne have afskrækket faderen fra at have gjort brug af sin ret til fri bevægelighed som arbejdstager. Endelig anfører CSN, at det er uklart, om situationen fortsat er omfattet af EU-retten, idet der er forløbet så lang tid siden faderen har gjort brug af sin ret til fri bevægelighed.

3. Regeringens interesse og synspunkter i sagen

Den forelagte sag indskriver sig i en række af sager på området for tildeling af studiestøtte, der har være forelagt EU-Domstolen med forskellige vinkler alt efter, hvorvidt ansøger er barn af en vandrende arbejdstager, barn af en grænsearbejder, unionsborger (artikel 20 og 21 TEUF) uden forældre med vandrende arbejdstagerstatus og alt efter, hvorvidt der ansøges om studiestøtte til studier i den udbetalende medlemsstat eller i en anden medlemsstat.

Uddannelses- og
Forskningsministeriet

Med sagen rejses et spørgsmål om TEUF art. 45 om arbejdskraftens fri bevægelighed og den heri tidsmæssige beskyttelsesvirkning for tilbagevendte vandrende arbejdstagere, der ikke længere beskæftiger sig med grænseoverskridende virksomhed. Spørgsmålet drejer sig om, hvorvidt en sådan arbejdstager kan anses for at være omfattet af anvendelsesområdet for TEUF art. 45 og retsakter udstedt i medfør heraf, selv når det, som i det foreliggende tilfælde, er længe siden (her mindst 8 år), at arbejdstageren vendte tilbage til sin oprindelsesmedlemsstat.

Sagen rejser endvidere spørgsmålet om, hvorvidt det er foreneligt med arbejdskraftens fri bevægelighed at stille krav om den uddannelsessøgendes *tilknytning* til den udbetalende medlemsstat, når der ansøges om uddannelsesstøtte til en videregående uddannelse uden for denne medlemsstat, og når den uddannelsessøgendes forælder tidligere har benyttet retten til fri bevægelighed, men nu er vendt hjem til og arbejder i denne medlemsstat.

Det fremgår af praksis fra EU-Domstolen, at en medlemsstat, uden at det er i strid med den frie bevægelighed for unionsborgere, begrundet i bl.a. fiskale hensyn, kan gøre tildelingen af uddannelsesstøtte til en unionsborger, der ansøger om uddannelsesstøtte til uddannelse i en anden medlemsstat, betinget af, at den pågældende kan godtgøre en tilknytning til den medlemsstat, der søges uddannelsesstøtte fra.

EU-Domstolen har dog også fastslået, at et bopælskrav som det *eneste* kriterium for tildeling af uddannelsesstøtte er uforeneligt med unionsborgernes frie bevægelighed og ophold i henhold til artikel 20 og artikel 21 TEUF, idet et sådan krav ikke udgør eneste indikator, der viser den *reelle og faktiske grad af tilknytning og integration* til den udbetalende medlemsstat, og dermed går videre, end hvad der er nødvendigt for at nå formålet med et sådan krav jf. dom af 18. juli 2013 i de forenede sager *Prinz og Seeberger*¹ samt efterfølgende dom af 24. oktober 2013 i *Meneses*²

¹ De forenede sager C-523/11 og C-587/11, Prinz og Seeberger, præmis 36-40.

² C-220/12, Meneses præmis 27-29, 40 og 50 og den heri nævnte praksis.

De danske regler om tildeling af SU til uddannelse i udlandet har væsentlige lighedspunkter med de svenske regler, og de bygger i særdeleshed på de muligheder for at stille krav om at påvise en tilknytning til giverlandet, som EU-Domstolen anviste i de ovenfor nævnte forenede sager *Prinz og Seeberger*. De danske regler adskiller sig dog fra de svenske regler på ét væsentligt punkt, idet der efter svensk ret ikke stilles krav til den uddannelsessøgendes *egen tilknytning* til Sverige, når den uddannelsessøgende er barn af en vandrende arbejdstager. Efter dansk ret stilles der – uanset forældrenes status – krav til den uddannelsessøgendes *egen tilknytning* til Danmark, når vedkommende søger om SU til uddannelse uden for Danmark. Danske statsborgere og EU/EØS-borgere med status som vandrende arbejdstagere og deres familiemedlemmer, skal således også kunne påvise en særlig tilknytning til Danmark ved ansøgning om SU til studier uden for Danmark. Ansøgers tilknytning kan f.eks. påvises ved sammenhængende ophold i Danmark i mindst 2 år ud af de seneste 10 år forud for ansøgningstidspunktet eller ved skolegang i Danmark i en betydelig periode³.

Uddannelses- og
Forskningsministeriet

Da de danske regler på væsentlige punkter ligner de svenske, kan dommen i den forelagte sag få konsekvenser for Danmark, hvis EU-Domstolen konkluderer, at TEUF artikel 45 fortsat yder beskyttelse i en situation som den foreliggende, og er til hinder for, at der kan stilles krav om støtteansøgerens *egen tilknytning* til den udbetalende medlemsstat ved ansøgning om støtte til studier uden for denne stat.

Regeringen vil afgive indlæg i sagen, hvor der i første række argumenteres for, at artikel 45 TEUF og forordning 492/2011 om arbejdskraftens frie bevægelighed ikke finder anvendelse i en situation som den foreliggende, og at der derved ikke foreligger en restriktion i TEUF artikel 45's forstand.

Måtte EU-Domstolen nå frem til, at TEUF artikel 45 indebærer en fortsat beskyttelse af unionsborgere i en situation som den foreliggende, bliver der i anden række argumenteret for, at det i så fald er foreneligt med EU-retten, herunder objektivt begrundet og proportionalt, at stille krav til den uddannelsessøgendes egen tilknytning til den EU-medlemsstat, hvorfra der søges om uddannelsesstøtte, når det vedrører en videregående uddannelse uden for denne medlemsstat. Dette bl.a. med støtte i praksis fra EU-Domstolen angående Unionsborgere og artikel 20 og 21 TEUF, herunder sagerne *Prinz og Seeberger*.

³ Uddannelses- og forskningsministeren har fastsat nærmere regler om tilknytningskravet i bekendtgørelse nr. 1515 af 13. december 2017 om statens uddannelsesstøtte (SU-bekendtgørelsen).